

Nr 253.

Godkänd av första kammaren den 4 juni 1924.

Godkänd av andra kammaren den 4 juni 1924.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löneförbättring under budgetåret 1924—1925 för viss personal inom den civila statsförvaltningen jämte i ämnet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 116.)

Till Konungen.

Sedan Eders Kungl. Maj:t i den till riksdagen den 2 januari 1924 avlåtna propositionen, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1924—1925 föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, för beredande av tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen under sistnämnda tid beräkna erforderliga anslag under vederbörande huvudtitlar, har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 29 februari 1924 avlåten proposition (nr 146), under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels medgiva,

att tillfällig löneförbättring må under budgetåret 1924—1925 utgå vid vissa befattningar å ordinarie stat inom den civila statsförvaltningen enligt bilagd tabell rörande tillfällig löneförbättring för olika grupper befattningshavare å ordinarie stat budgetåret 1924—1925; dock

att beträffande befattningshavare å gammal stat, med undantag av den i nämnda tabell upptagna, å äldre stat kvarstående auditören vid flottans station i Karlskrona, tillfällig löneförbättring må utgå endast, därest Kungl. Maj:t prövar skäligt tillägga vederbörande sådan förmån, och med belopp, som av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall bestämmes;

att avlöningstillägg till teologie professor, som innehar prebendepastorat eller eljest åtnjuter naturaförmåner eller inkomst från enskild donation, ej må utgå med högre belopp, än att hans sammanlagda inkomst av stats-

Bihang till riksdagens protokoll 1924. 14 saml. Nr 253—256.

medel och prebendet, naturaförmånerna eller donationen, beräknad enligt i huvudsak enahanda grunder som för budgetåret 1923—1924, uppgår till högst 9,700 kronor,

skolande, där på grund av sålunda föreskriven begränsning avlöningstillägget skall utgå med avkortat belopp, avdrag å tillägget i mån av behov göras först å den del, som är att hänföra till lönen, och därefter å den del, som är att hänföra till tjänstgöringspenningarna; samt

att vissa befattningshavare inom den civila statsförvaltningen, vilka icke äro uppförda å ordinarie stat, må under budgetåret 1924—1925 åtnjuta tillfällig löneförbättring enligt vad Eders Kungl. Maj:t i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, i statsrådsprotokollet angivits, bestämmer;

dels till tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen för budgetåret 1924—1925 såsom extra förslagsanslag anvisa

under andra	huvudtiteln	.....	kronor	5,000
»	fjärde	»	»	17,500
»	femte	»	»	970,000
»	sjätte	»	»	9,000
»	åttonde	»	»	1,679,000
»	nionde	»	»	169,000
»	tionde	»	»	61,000

dels förklara, att kostnaderna för ifrågavarande löneförbättring, i vad den avser personal, såväl ordinarie som extra, hos statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. och flottans pensionskassa, skola utgå av medel, av vilka dessa anstalters omkostnader i övrigt bestridas;

dels ock medgiva, att kostnaderna för ifrågavarande löneförbättring, i vad den avser befattningshavare å allmänna indragningsstaten, må utgå av förslagsanslaget till nämnda stat.

Riksdagen anmäler i denna skrivelse sitt beslut beträffande befattningshavare tillhörande de under andra till och med åttonde samt tionde huvudtitlarna uppförda verk och myndigheter.

I anledning av förevarande proposition, nr 146, har inom riksdagen motionsvis hemställts,

1) (I: 274) att riksdagen måtte besluta sådan ändring i Eders Kungl. Maj:ts förslag till tillfällig löneförbättring för viss personal vid den civila statsförvaltningen, att föreståndare vid rikets navigationsskolor erhåller 100 kronor och lärare 600 kronor för år mera än som enligt propositionen föreslagits;

2) (I: 275, II: 435) att riksdagen måtte besluta,

dels att den ordinarie lärarepersonalen vid högre lärarinneseminarier, de allmänna läroverken, folkskoleseminarierna, statens blindundervisningsanstalter, de tekniska elementarskolorna, de tekniska fackskolorna och de tekniska gymnasierna jämte statens småskoleseminarier i Haparanda och Murjek må för budgetåret 1924—1925 erhålla tillfällig löneförbättring i enlighet med i särskild bilaga upptaget förslag,

dels att till de övningslärare vid ovannämnda läroanstalter, som bestrida undervisning utöver den mot ordinarie tiden svarande undervisningstiden, tillfällig löneförbättring för samma budgetår må utgå med ett belopp av för manlig befattningshavare 30 kronor och för kvinnlig befattningshavare 27 kronor för veckotimme, dock att den tillfälliga löneförbättringen icke må utgå med högre belopp för ordinarie och extra tjänstgöring än sammanlagt 800 kronor för manlig och 750 kronor för kvinnlig övningslärare,

dels att den icke-ordinarie lärarepersonalen vid ovan nämnda läroanstalter må erhålla tillfällig löneförbättring i enlighet med de för extra befattningshavare inom den civila statsförvaltningen gällande grunder,

dels ock att för beredande av tillfällig löneförbättring åt ovannämnda befattningshavare höja det i Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 146 äskade extra förslagsanslaget under åttonde huvudtiteln med 610,000 kronor till 2,289,000 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag om beredande av tillfällig löneförbättring åt befattningshavarna vid oreglerade verk för den intill år 1914 inträdda prisstegringen ansluter sig i stort sett till de för närvarande tillämpade grunderna. Beträffande landshövdingarna har dock föreslagits en förhöjning av den till dem utgående löneförbättringen från 2,000 kronor till 4,000 kronor. Utan att förbise, hurusom i fråga om vissa län detta skulle innebära att vederbörande innehavare av ämbetet komme att med nuvarande dyrtidstilläggsgrunder ställas något gynnsammare än enligt det av löneregleringskommittén utarbetade förslaget till definitiv lönereglering, har dock riksdagen icke velat motsätta sig Eders Kungl. Maj:ts förslag i denna del, desto mindre som den föreslagna förändringen till sina ekonomiska konsekvenser är av jämförelsevis obetydlig räckvidd. Allmänt känt torde också vara att landshövdingarnas löner, vilka alltjämt kvarstått vid oförändrade belopp sedan de på 1870- och 1880-talen fastställdes, på grund av den omfattande representationsplikt, som i olika avseenden anses följa med deras ämbeten, i regel te sig så otillräckliga, att en förhöjning härav länge framstått som önskvärd.

Enligt vad vid riksdagens behandling av ärendet inhämtats, torde — även om detta icke i propositionen kommit att iakttagas — ifrågavarande förhöjning böra utsträckas till överståthållaren och underståthållaren, varvid den tillfälliga löneförbättringen skulle förhöjas från nuvarande belopp av 1,000 kronor till 2,000 kronor för överståthållaren och från 900 kronor till 1,800 kronor för underståthållaren. Till vinnande av önskvärd likformighet har riksdagen ansett sig böra besluta om en sådan åtgärd.

I väckta motioner har påyrkats höjning av den till lektorer och adjunkter utgående löneförbättringen från 600 kronor till 1,000 respektive 900 kronor ävensom vidtagande av höjningar i vissa med dem likställda lärares samt i hithörande övningslärares och icke ordinarie lärares avlöningar. Säsom stöd härför har åberopats att sedan dessa lönegrupper vid löneregleringen 1918

fått sina löneförmåner fastställda i bestämt förhållande till dåvarande andra och första normalgraderna, rättvisan fordrade att detta förhållande alltjämt upprätthöllses och att ifrågavarande lönegrupper komme i åtnjutande av tillfällig löneförbättring i samma utsträckning som ovannämnda motsvarande befattningshavare inom den civila statsförvaltningen.

Med framhållande av de sålunda anförda synpunkternas riktighet vill riksdagen erinra, att den för närvarande till dessa lärargrupper utgående löneförbättringen tillkom vid 1919 års riksdag på grund av då väckta motioner. Riksdagen framhöll därvid bland annat, att riksdagen, med hänsyn till att frågan om ortstillägg för dessa grupper icke ännu vore prövad, icke ansåge sig kunna för det dåvarande besluta en löneförbättring till högre belopp än det nyss sagda. Den sålunda av riksdagen väckta frågan om ortstillägg för läroverkslärarna har emellertid sedermera alltjämt kommit att undanskjutas i avvaktan på genomförandet av ny löneroglering för dessa befattningshavare. Förslag härom föreligger utarbetat, men dess framläggande för riksdagen har tillsvidare kommit att anstå. Under nu angivna förhållanden hade det enligt riksdagens mening varit önskligt att den närmare avvägning av en tillfällig löneförbättring för läroverkslärarna, vilken tidigare av riksdagen förutsatts framdeles böra äga rum, vid innevarande riksdag kunnat genomföras.

Vad nu först angår det förslag, som i detta avseende motionsvis framlagts, har emellertid en verkställd granskning av detta givit vid handen, att det samma löneteknisk sett är sådant, att det näppeligen bör godtagas.

Frånsett den omständigheten, att dyrortssynpunkten icke torde hava blivit av motionärerna på ett tillfredsställande sätt beaktad, har riksdagen även av andra skäl funnit ett tillstyrkande av motionen vara ägnat att från konsekvensens synpunkt ingiva vissa betänkligheter. Såsom nämnts föreligger ett lönerogleringsförslag för nu ifrågavarande personalgrupper utarbetat, och är detta förslag f. n. föremål för prövning från vederbörande myndigheters sida. Det har icke — såvitt riksdagen kunnat finna — blivit av motionärerna fullt utrett, huruvida icke detta förslag kan bliva åtminstone i vissa fall föregripet genom bifall till förevarande motion, och har riksdagen vid sådant förhållande och då det icke varit riksdagen möjligt att i denna synnerligen invecklade lönefråga företaga erforderlig utredning i detta hänseende funnit försiktigheten bjuda att för närvarande ställa sig avvisande till motionärernas yrkande.

Bland de övriga vägar för frågans lösning, som riksdagen haft under omprövning, märkes ett av statskontoret framlagt förslag, enligt vilket lektorerna ensamma skulle tillerkännas ett från 600 till 700 kronor, eventuellt enligt en inom statskontoret framkommen skiljaktig mening till 900 kronor förhöjt tillägg. Att emellertid på sålunda föreslaget sätt, med uteslutande av övriga hithörande kategorier lärare, begränsa den ytterligare löneförbättringen till allenast en grupp bland dem, har icke synts riksdagen böra ifrågakomma.

Såvitt riksdagen kunnat finna, torde förevarande fråga om avvägande av den ytterligare löneförbättring, som bör tillerkännas läroverkslärarna i av-

vaktan på en definitiv löne reglering, icke vid innevarande riksdag kunna vinna sin lösning. Såväl med hänsyn till frågans invecklade lönetekniska natur som ock dess ekonomiska räckvidd har riksdagen funnit densamma böra hänskjutas till Eders Kungl. Maj:t för utredning rörande möjligheterna att, för den händelse en definitiv löne reglering för de i lärarlönekommitténs betänkande berörda grupperna icke inom den närmaste tiden kan förverkligas, bereda en höjning av nu utgående tillfällig löneförbättring för de i ovan nämnda båda motionerna angivna befattningshavare.

Därvid torde också böra tagas under öfvervägande befogenheten av de likaledes motionsvis framförda önskemålen om en utökning av den löneförbättring, som för närvarande utgår till lärarna vid rikets navigationsskolor.

Under åberopande av vad riksdagen sålunda anført får riksdagen *dels*, i vad angår befattningshavare tillhörande de under andra till och med åttonde samt tionde huvudtitlarna uppförda verk och myndigheter, anmäla, att riksdagen,

1) medgivit,

att tillfällig löneförbättring må under budgetåret 1924—1925 utgå vid vissa befattningar å ordinarie stat inom den civila statsförvaltningen enligt i statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 29 februari 1924 angiven tabell; dock

att beträffande överståthållarämbetet löneförbättringen skall för överståthållaren utgå med 2,000 kronor, att anses såsom lön, samt till underståthållaren med 1,800 kronor, varav 1,200 kronor skola utgå såsom lön och 600 kronor anses utgöra tjänstgöringspenningar,

att beträffande befattningshavare å gammal stat, med undantag av den i nämnda tabell upptagna, å äldre stat kvarstående auditören vid flottans station i Karlskrona, tillfällig löneförbättring må utgå endast, därest Eders Kungl. Maj:t prövar skäligt tillägga vederbörande sådan förmån, och med belopp, som av Eders Kungl. Maj:t i varje särskilt fall bestämmes;

att avlöningstillägg till teologie professor, som innehar prebendepastorat eller eljest åtnjuter naturaförmåner eller inkomst från enskild donation, ej må utgå med högre belopp, än att hans sammanlagda inkomst av statsmedel och prebendet, naturaförmånerna eller donationen, beräknad enligt i huvudsak enahanda grunder som för budgetåret 1923—1924, uppgår till högst 9,700 kronor,

skolande, där på grund av sålunda föreskriven begränsning avlöningstillägget skall utgå med avkortat belopp, avdrag å tillägget i mån av behov göras först å den del, som är att hänföra till lönen, och därefter å den del, som är att hänföra till tjänstgöringspenningarna; samt

att vissa befattningshavare inom den civila statsförvaltningen, vilka icke äro uppförda å ordinarie stat, må under budgetåret 1924—1925 åtnjuta tillfällig löneförbättring enligt vad Eders Kungl. Maj:t i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, i ovan nämnda statsrådsprotokoll angivits, bestämmer;

2) till tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen för budgetåret 1924—1925 såsom extra förslagsanslag anvisat

under andra huvudtiteln	kronor	5,000
» fjärde »	»	17,500
» femte »	»	970,000
» sjätte »	»	9,000
» åttonde »	»	1,679,000
» tionde »	»	61,000;

dels ock anhålla, att Eders Kungl. Maj:t måtte efter verkställd utredning taga under övervägande möjligheterna att, för den händelse en definitiv löne-reglering för lärarna vid allmänna läroverken och annan med dem jämförlig personal icke inom den närmaste tiden kan genomföras, bereda ökad till-fälllig löneförbättring åt nämnda personal samt för nästkommande riksdag framlägga det förslag i ämnet, vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 4 juni 1924.

Med undersätlig vördnad.
